

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

CHALUPSKI, Michal. *Reforma křtu v českých zemích od 15. do 17. století : Analýza liturgických textů*. Praha: Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2012. 131 s.

Vedoucí práce: Prof. David R. Holeton, Ph.D. et Th.D.

Předložená diplomová práce Michala Chalupského přináší poměrně detailní analýzu a komparaci vybraných liturgických pramenů křestní praxe, a to jak z období více než jednoho století, tak i z jednotlivých konfesních směrů, zastoupených v českých zemích (agendy římskokatolická, utrakvistická, evangelické a bratrská).

Žádnému ze zkoumaných křestních obřadů nebyla dosud v odborné literatuře věnována systematická pozornost. Diplomová práce pana Chalupského je tedy prací **původní**. Autor v ní **dostatečně osvědčil své dosažené paleografické znalosti** při práci s rukopisy a starými tisky. Pracovní přepis křestních řádů všech pěti zkoumaných agendárních pramenů autor zařadil jako přílohu ke své práci na str. 85-132.

Velmi dobře byly autorem zvoleny a formulovány **výchozí hypotézy**, které jsou **kriticky zhodnoceny** a potvrzeny v závěrečné části práce. Panu Chalupskému se velmi dobře podařilo udržet **postup své práce v mezích zvolených a v úvodu jasně definovaných cílů**.

Převážnou část práce (kapitola 3.) věnuje autor podrobné komparaci jednotlivých křestních řádů, při které se mimo jiné soustředí na proměnu závěrečné přípravy ke křtu (skrutinia), rituálních prvků bezprostředně předcházejících křtu (eulogie nad vodou, exorcismy, exsuflace, obřadné zřeknutí se ďábla a vyznání víry), formy křtu (ponoření, polítí temene či omývání tváře a rukou), obřadů po křtu (přijímání eucharistie, pomazání, vzkládání rukou, označení na čele, podání ruky) i tomu, kdo a za jakých okolností může být pokřtěn (paedobaptismus, kmotři). Přehlednému vyznačení základních stavebních prvků křestního obřadu a jejich dějinnému vývoji věnoval autor pozornost v kapitole 1. Za vlastní pozadí zkoumaných pramenů považuje autor zejména (galikánsko)římskou křestní praxi, reprezentovanou tzv. *Gelasiánským sakramentářem* a *Ordo Romanus X.*, a reformační praxi, reprezentovanou dvěma *Taufbüchlein* (1523 a 1526) Martina Luthera. V kapitole 2. pak autor stručně představuje jednotlivé agendy a vymezuje místo křestních obřadů v jejich celkové struktuře.

Jednotlivé agendy jsou zvoleny a představeny jako v jistém smyslu typičtí svědci určité křestní praxe. Takový přístup lze jistě zpochybnit na základě toho, že autor nikterak pramenně nedokládá jednak kontinuitu (či diskontinuitu) středověké křestní praxe v českých zemích, jednak reálnou reprezentativnost vybraných agend. Takový postup by však svým nárokem překračoval požadované meze diplomové práce a s ohledem na poměrný nedostatek pramenného materiálu by i tak jeho výsledek podléhal oprávněným pochybám.

Vedle mnoha kladů práce se nemohu nezmínit i o jejích některých slabších stránkách. Jakkoli bylo s ohledem na celek práce oprávněné prezentovat dějiny křestního ritu velmi stručně (encyklopedicky), domnívám se, že autor mohl mnohem **více využít odkazy na původní prameny** (minimálně v jejich dostupném českém překladu), nikoli své zpracování opírat převážně o literaturu sekundární (např. Didaché, Apoštolská tradice, Apologie Justina Martyra, katecheze Cyrila/Jana/ Jeruzalémského, deník poutnice Egerie).

Druhá kritická poznámka se týká pozornosti, kterou autor věnuje, či místy spíše nevěnuje otázce biřmování, resp. pomazání po křtu. Příkladem takové nevyváženosti je nadměrná pozornost věnovaná komparaci exorcismů a s nimi spojených modliteb (s. 43-48) ve srovnání s absencí podobné analýzy v případě změny praxe pomazání po křtu (s. 51) mezi *Agendou Pragensis* a tzv. *Křížovníky*. Právě srovnání obou textů s textem tzv. *Gelasíanského sakramentáře* by ukázalo, že v případě utrakvistické agendy (křížovnícké) došlo k fúzi kněžské a biskupské modlitby pomazání a označení křížem.

Případné jiné kritické výhrady k práci přenechávám úsudku oponenta/oponentky.

Osobně práci považuji za velmi zdařilou a navrhuji její ohodnocení známkou A- / **B+**.

V Praze dne 18.VI.2012

David R. Holeton